

Vokiečiai kaujas jau tik 100 km nuo Maskvos

Paimti Odesos, Kalugos ir Kalinino miestai

Vokiečių ir rumunų kariuomenė Odesos gyventojai sutiko su entuziazmu

VYRIAUSIOJI FIURERIO BUSTINE. X. 16. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša:

Bytose jau daugelyje vietų kovoja prie kraštutinės sovietų sostinės gynimo linijos, esančios apie 100 km. nuo Maskvos. Svarbių Kalugos ir Kalinino miestai, esantys už 160 km. į pietų vakarus ir šiaurės vakarus nuo Maskvos, jau daug dėnų yra mūsų rankose.

Kaip jau nepaprastame pranešime paskelbta, Brianskas ir Viazmos ligubas mūsų artėja prie galos. Vakar buvo su sunkiai kruvinais nuostoliais prieši sumuštas ir išsiautė nuo Brianskos apsuptybos pajėgos. I pietus nuo Brianskos esančioje miškingoje srityje ir toliau vis dar valomi apsuptyti sunumuto prieši lukuoti. Tame mišiniukame prasiliužimo ir apsuptymo mūšyje dalyvavusių vokiečių pajėgų masė yra vėl laisva testi toliau karo veiksmus. Iki šiol paimta 560.000 belaistių, o taip pat 888 tankų ir 4.133 patrankos, kaip pranešama, paimtos ar sunaikintos.

Kovoje su Didžiaja Britanija rakti į spalio 16 dieną kovos lėktuvai bombardavo svarbius karius ir įrengimus prie Humberio žiočių ir anglų pietiname pajūryje. Britų lėktuvams iškrendant į Vo-

kęcių lėanką ir į okupuotąsias sritis prie Kanalo, vakar buvo numušta 20 priešo lėktuvų.

Nepatyrus nuostolių. Praėjusią naktį britų bombonešai Vakaruose sprogtamajų ir padegamajų bombų, kurios padarė nuostolių tik namams. Trys britų lėktuvai buvo numušti. Laikotarpje tarp spalio 8 d. ir 14 d. britų aviacija neteko 85 lėktuvų. Per tą patį lai-

ką kovoje su Didžiaja Britanija netekome dešimties savo lėktuvų.

BERLIN. X. 16. Vyriausioji kariuomenės vadovybė patiekė į specialų pranešimą apie rumunų kariuomenės įvygiavimą į Odesos.

VYRIAUSIOJI FIURERIO BUSTINE. X. 16. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša:

Kaip praneša rumunų kariuomenės generalinis štabas, ketvirtuo-

sios rumunų armijos daliniai pradėjo štandien pulti Odesą ir pralaužė paskutiniškas pasipriešinimo linijas. Popiet buvo įvygiota į Odesą. Gyventojai sutiko rumunu ir vokiečių kariuomenę su entuziazmu.

BUKAREŠTAS. X. 16. Ministerio pirmmininko pavaduotojas Mihail Antonescu 19 val. per Rumunijos radiją perskaityti įsakymą kariuomenei: „Rumunijos generalinis

štabas pateikia į prie Odesos kovojančios kariuomenės vadovybės pranešimą: Štandien spalio 16 d. ketvirtiosios armijos daliniai, gavę įsakymą, pradėjo pulti Odesą ir pralaužė paskutiniškas pasipriešinimo linijas. Popiet jie įvyko į Odesą. Paskutinėje pastariešinimo lizdai šiuo metu žalinam gatvė kovose. Gyventojai sutinka vokiečių ir rumunų kariuomenes su entuziazmu“.

Maskvoje skelbiamas visuotinis aliarmas

Diplomatų bėga iš sovietai sostinės

HELSINKIS. X. 16. „Mums gresiai pavojuj yra didelis“, pareiškia Maskvoje radžias atsišaukimė i Sovietų sostinės gyvenojus. „Priešas veržiasi tollau, mes turime jį sulaukti“. Atsišaukimė tollau reikiama nuomonė, kad prieši nėkuomet nepavyksia užgrobt Maskvoje ir gyventojai kvečiamai vesti parizianų karą, pažymint, kad dabar „visa tauta pavirto kovotojais“.

STOCKHOLMAS. Motulos siustuvu pranešimu, švedų pasiuntinys Maskvoje vakar sovietų vyriausybėi pranešė, kad jis nori palikti sovietų sostinę.

STOCKHOLMAS. Kaip anglų in-

formacijų tarnyba iš Londono praneša, Jungtinė Valstybių misija Maskvoje ketvirtadienį lėk už užvyko į Jungtinės Valstybes.

JAPONIJOS ATSTOVYBĖ PARAGINTA IS MASKVOS ISSIKRAUSTYTI

TOKIO. X. 16. Japonų užsienių reikalų ministerija iš japonų ambasados Maskvoje ketvirtadienį gaivo telegramą, kurioje pranešama, kad japonų ambasada per telefoną buvo sovietų užsienių reikalų ko-

misiariato paraginta pasirengti tręšadienį vakare iš Maskvos išvažiuoti. Kelionės išsklas nebuvo nurodytas.

TIMOSENKO PASKYRES EILE NAUJU KARINIU VADU

BERLIN. X. 16. Pranešimais iš Maskvos, maršalas Timošenko, kaip DNB iš karinių šalių patria, paskyrė eile naujų karinių vadų. Kai kuriai atvejais dėl to ivyko smarkių gincū. Atstatyjeli komandieriai ypač kritikuojavo savo išėdinių blogą karinį paruošimą ir skundėsi, kad Timošenko po pasitraukimo i pozicijas prie Maskvos daves jiems iš jaunus, dar netarnavusius ir neturinčius karinio patyrimo kareivius.

NEW YORKAS. Laikraščio „New York Times“ žiniomis, ponas Churchillis atidarė vieno milijono svarų sterlingų Rusijos pagalbalų rinkliau, pravedamą Raudonojo

Kryžiaus ir Society Saint John, of Jerusalem vardu.

NEW YORKAS. Associated Press pranešimu, „Great Lakes Steel Corporation“ Riverrouge fabrikuose per keletis mėnesius įvyksta ketvirtas strelkas dėl atlyginimo. Strelkas palielia 8.000 žmonių. Fabrikai turi žymius ginklavimo užsakymus.

ATSTOVŲ RŪMU KOMISIJA PRIEME REIKALAVIMA PAKEISTI NEUTRALUMO ISTAUTYMA

VAŠINGTONAS. Jungtinė Valstybių atstovų rūmu užsienių reikalų komisija priėmė Roosevelto reikalavimą pakeisti neutralumo išstatymą ta prasme, kad Jungtinė Valstybių prekybos laivai gali būti apginkluoti. Associated Press žiniomis, šis projektas greičiausiai dar ketvirtadienį bus pateiktas atstovų rūmu pilnačiai apsvariomy.

Sukilimas Irake

TOKIO. X. 16. Štandien 20,15 valandą informaciją tarnyba pranešė, kad, kaip jau trumpai pagarsinti, Konoés kabinetas štandien, po nėlgos, tik trijų mėnesių egzistencijos dramatiškai staigiai paliko gyvavęs. Jis savo laiku buvo sudarytas, siekiant pastatyti Japoniją ant totalinio karo pagrindo ir suelkti vyriausybėi galimumą tinkamai pasitikti pakitejusių tarptautinės padėj. Buvo stengiamasi vyriausybėje suartinti kraštutinius nacionalistus ir liberalus. Pažymintas yra Jungimas į kabineta septynių buvusių karių ir pasiuntinės naujų japonų dalinių į Indokiniją, kas buvo padaryta pagal sudarytiosios sutarčes nuošautus. Atsakydamas į šią japonų kariuomenės priemonę, Jungtinės Valstybės ir Anglijos, o taip pat Olandų Indiją, įsaldė japonų kreditus, į ką Konoés vyriausybė atsakė įsaldydamas ir tu valstybių depozitus. Tuo metu vadovaujančių Japonijos asmenų tarpe buvo reškiama nuomonė, kad Japonija turinti pradėj akcijas priešas priešiškai nusistačiusias valstybes, tačiau Konoé tikėdamasis, kad visas atviras problemas galima bus taikingai išspresti diplomatinėmis priemonėmis, tuo vardo derybas su Junginėmis Valstybėmis. Tarp pažymėtinų įvykių per trijų mėnesių trečiojo Konoés kabineto egzistavimą paminėtinias taip pat Japonijos pasiuntinės Tajuje pakeliamas ambasada, kokia bevielės nuotaika sukėlė

nesius anksčiau, negu paprasta. Tinkamo amžiaus ir sveikatos močiai bus imami į kariuomenė ar turės savo jėgas skirti kitoms taurių taurių sritims. Viename oficialiame pranešime sakoma, jog žmonis priemonėmis atsižvelgiant į nepaprastą padėj, kurioje dabar yra Japonija. Kitu potvarkiu numatomas sutelkti visas vyriškas ir moteriškas darbo pajėgas, būtent, visas moteris nuo 16 iki 25 metų amžiaus, išskiriant ištekėjusias moteris, ir visus vyrus nuo 16 iki 19 metų amžiaus. Tai daroma todėl, kad kuriose srityse, visų pirmo krašto gynimui svarbiose pramonės.

NAUJI SVARBUS POTVARKIAI JAPONIJOS

TOKIO. Dviem imperatoriaus potvarkiais nustatomos, kad visų Japonijos aukštesniųjų mokyklų ir universitetų mokiniai mokyklą arba universitetą turi baigtis tris mė-

nesius. Buvo taip pat atliktas tautinės tarnybos sajūdžio valymas ir reorganizavimas, siekiant sustiprinti tautą viduje.

TOKIO. X. 16. Štandien, kuni-galkėjui Konoe lankantis pas imperatorius, imperatorius jį paprašė laikinai ir tollau vadovauti vyriausybei, kol bus įsiskinti ministeriu kabineto klausimai.

NAUJI SVARBUS POTVARKIAI JAPONIJOS

TOKIO. Dviem imperatoriaus potvarkiais nustatomos, kad visų Japonijos aukštesniųjų mokyklų ir universitetų mokiniai mokyklą arba universitetą turi baigtis tris mė-

nesius. Buvo taip pat atliktas tautinės tarnybos sajūdžio valymas ir reorganizavimas, siekiant sustiprinti tautą viduje.

ADANA. Irake vėl sukilo pietinio Eufrato tauteles. Britų ambasadorius Bagdade, siekdamas tas tauteles nurodinti, jų didikus atgabeno į Bagdadą, kaip įkaitus.

Sukilimui numalšinti buvo pa-

naujota 10 bombonešių, kurie

bombardavo kaimus ir didesniuosius miestus.

ADANA. Britų kapitonas J. F. Wiltanas, kuris gyveno Bagdade, Sindabado viešbutyje, buvo rastas Bagdade ant Tigro upės krante su daugybe žalizų negyvas. Katininkai nebuvu suseki.

AMSTERDAMAS. Anglių telegra-mų agentūros žiniomis, Australijos laivynas pranešė, kad užminavo vi-sas atviras vietas didžiojoje rifu užtvaroje priėjais Queenslando krante, tarp Arligtono rifo ir Anchor Bayo, netoli Naujosių Gvinėjos krante. Du minu laukai buvo išdėstyti ir į vakarus nuo Thursday Islando, prie įplaukimo į Torreso sąsiauri, tarp Australijos ir Naujosių Gvinėjos.

Toliau meluoti ir Maskva nebeįstengia

BERLIN. Reicho sostinės vakarinė spauda per visą puslapį antraštėse pabrėžia šios dienos vyriausiosios vokiečių kariuomenės vadovybės pranešimą, kad Rytuoje jau daugelyje vietų kovoja į už 100 kilometrų priešais Maskvą. Ryšiu su tuo laikraščiai komentuoja šios dienos rytų sovietų kariuomenės pranešimą, kuris pirmą kartą atvairai pripažista, kad „nakties į spalio 15 d. būvę pajėdės vakarinėje fronte pablogėjo“.

Laikraštis „Berliner Boersenzeitung“ rašo: „Tatai nėra koks nors vėlai padubės garbingumo troškimas bei tiesos meilė, o tik balsi reali dalyku padėtis, priverčianti taip prispažinti savo etus momentu, kai jie patys turi sustikti, jog su savo tylėjimo takta ir su savo be galos melaginės pranešimais jie tollau nebe-gali elti, nes faktiškai dalyku padėtis aiškiai sužlugdo jų melu rūmus“. Laikraštis „Talirku Simpo“ rašo, kad turint galvoje būsimą, karo likimą prieš Sovietų Sąjungą, tenka laukys savo prieši, vienbalsiai pa-reiškia vletinė japonų spauda. Laikraštis „Talirku Simpo“ rašo, kad turint galvoje būsimą, karo likimą prieš Sovietų Sąjungą, tenka laukys pakiylant Jungtinės Valstybės ir Anglijos aktyvumą Tolimųjų Rytų politikoje. Jungtinės Valstybės pagelaudau susipranti sovietų pozicijas Tolimuojuose Rytuose, kad su-kliudytu Japonijos ekspansiją į pie-tus. Tačiau Japonijos politika su-kurti Rytų Azijoje bendros gerovės sferą yra nepajudinama ir Japoni-

keistiesnes formas įgauna tarpusavio kaltinimai dėl pagalbos teikimo“.

AMSTERDAMAS. Kaip britų žinių agentūra praneša, Jungtinė Valstybių aviacijos vadų generolas majoras Buttas atvyko į Angliją.

Japonija nutrauks santykius su Amerika, jei ši atmes Japonijos reikalavimus

SANCHAJUS. Japonija nepasitraukia nuo savo naujosios tvarkos Rytų Azijoje politikos ir kiekviena, kuris mėgins nutraukti jos planus, laikys savo prieši, vienbalsiai pa-reiškia vletinė japonų spauda. Laikraštis „Talirku Simpo“ rašo, kad turint galvoje būsimą, karo likimą prieš Sovietų Sąjungą, tenka laukys pakiylant Jungtinės Valstybės ir Anglijos aktyvumą Tolimųjų Rytų politikoje. Jungtinės Valstybės pagelaudau susipranti sovietų pozicijas Tolimuojuose Rytuose, kad su-kliudytu Japonijos ekspansiją į pie-tus. Tačiau Japonijos politika su-kurti Rytų Azijoje bendros gerovės sferą yra nepajudinama ir Japoni-

ja paskelbs karą kiekvienam, kuris blokuos priėjimą prie šios sferos žaliavų. Jeigu Jungtinės Valstybės atmete mažiausius Japonijos rei-kalavimus, Japonija verčiai nutrauks santykius su Jungtinėmis Valstybėmis. Taip pat ir laikraštis „Shanghai Mainichi“ pasisakia už įgyvendinimą naujosios tvarkos Rytų Azijoje, nepaisant dabartinės derybų su Jungtinėmis Valstybėmis, nes Jungtinės Valstybės esančios nenuosirdžios.

GANGSTERIŲ MEDŽIOKLĘ ŠANCHAJUS GATVĖSE

SANCHAJUS. Trečiadienio vakar-e įvyko stiprus susiaudymas, i-

re galbūt vieną turtingą kinų bankininką. Prancūzų policijos sargyba, kuri išgirdo bankininko šaukimąsi pagelbos, vijosi automobili keliomis gatvėmis. Juos besivejant, tarp policijos ir gangsterių buvo paleis-ja apie 60 šūvių. Abu gangsteriai buvo nušauti. Policininkų tarpe gali yra du vyrai nušauti ir kelečias sužeisti. Kiek buvo sužeista praeiviu, tuo tarpu dar nenustatyta.

PARYŽIUS. Buvo komunistų burmistras Paryžiaus priemiestyje Montreuil Fernand Soupe iš komunistų partijos viešai išstojo ir pa-reiškė, kad jis prisidėda prie Do-rioto prancūzų tautinės partijos.

Žinios iš Rytų fronto

BERLIN. X. 16. DNB iš kompetentingų šaltinių patyrė, kad spalio 15 d. būvyje vokiečių karinių oro pajėgų junginiai smarkiai puolė Briansko apsupimo žiede esančius sovietų kariuomenės dalinius. Vokiečių smingamieji kovos lėktuvai sunaikino 18 sovietų bunkerius, daug patrankų ir važimų. Keli šarvuociai ir baterijų pozicijos buvo smarkiai sužalotos. Vokiečių smingamiesiems kovos lėktuvams numetus bombas, bolševikams buvo padaryta didelė nuostolių užmuštis ir sužeistais. Pletinėje Rytų fronto dalyje spalio 15 d. vokiečių kovos lėktuvai apmėtė bombomis ir apšaudė lėktuvų ginklais sovietų aerodromus. Daug kartų buvo patakyta į aerodromų pastatus ir lėktuvams pakilti aikštėles. Uždegė keletas barakų. Bombomis buvo sunaikinti žemėje stovėjė sovietų lėktuvai. Stambausio kalibro bombų buvo numesta į Odesos uosto įrengimus ir svarbius karo objektus, kur buvo padaryta daug žalos. Bombarduojant geležinkelį linijas Charkovo srityje, numetus daugybę bombų, kelios geležinkelio linijos buvo smarkiai sužalotos ir perkirstos. Taip pat smarkiai buvo sužaloti du eje sovietų transporto traukiniai.

BERLIN. X. 16. Kalp DNB patyrė, dešimtys tūkstančių sovietų belaisvių vis dar tebeplaukia į vokiečių belaisvių rinkimo stovyklas, Viazmos ir Briansko srityje. Peržiūrint belaisvius, konstatuota, kad keli sovietų pėstininkų pulkai taip buvo sumušti, jog telkė po dvidešimt arba trisdešimt gyvų vyrų. Jie pareiškė, kad štabo ir sanitarių dalinių žmonės turėjo kovoti pačiose priešakinėse linijose. Margas tautų mišins, baltgudžiai, kazokai, kalmukai, kaukaziščiai ir sibiriečiai, traukia grūvėsius nusėtomis gatvėmis. Tai yra Timošenkos armijos likučiai.

BERLIN. X. 16. Kalp DNB patyrė, vokiečių kariuomenės sunkioji artilerija per spalio 15 d. sekminį apšaudė Leningrado karinius ir kariniu požiūriu svarbius įrengimus. Viduriniame Rytų fronto bare vokiečių pėstininkų ruože bolševikai surengė vokiečių pozicijų priešpuolių, remiamą kelių tankų. Iš dalies atakaklose kautynėse vokiečių kariuomenė atmės bolševikus su dideliais nuostoliais priešul. Per šias kautynes buvo sunaikinti keturi sovietų tankai.

BERLIN. X. 16. Kalp DNB iš karinių sluoksninių patiria, vokiečių ir italių kariuomenės dalinių per pereitą tris dienas bendrais darniais žygais stipriai į savo rankas pamė vieną svarbu sovietų susiekiui geležinkelio mazgą. Priešais palintą vystovę įrengtose sovietų gynimosi pozicijose įvyko smarkūs prie Onegos ežero.

Pulkininkas J. Petruitis

Kaip jie mus sušaudė

42

Fabijonas taip ir padarė. Tą patį vakarą po Fabijono išpažinties k. Pranas buvo perkeltas į kitą kamерą. Ypatingasis bolševikų teismas Fabijoną nuteisė mirti ir patalpino į septynioliktojį vienutę, moterų skyriuje. Tą naktį, kada jau visos mirtininkų kameros buvo išlaužtos, du sykių enkavedistai bandė atrakinti Fabijono kamera, bet neįstengė. Trečią sykių priėjė prie jo durų pasakė: „Trauk ją velniai!“ ir nuėjo sau, nebebandydami ju laužti. Tokiu būdu Fabijonas liko gyvas ir išėjo iš kalėjimo sykiu su visais žaliniais.

MINSKA

Mūsų autobusa taip prikimšo, kad ne tik paterti, bet ir pasirangyt negalejome. Keturiadasimt kalinių ir dvidešimt automatiniais šautuvais ginkluotu enkavedistu, kuriu vieni sustojo priešakyje prie ūkio ir tarpduryje, kiti prie durų, autobuso gale. Kalinius susodino ant išilgai pasieniais einančiu dviejų sėdynių, kitus tarp sėdynių ant grindų autobuso viduryje nugaromis į enkavedistus, kad negalėtų bandyti laryti kokio nors pasikėsinimo. Sėdėti turėjome

Draugai pradeda rietis

Aštrus Amerikos laikraščio atsakymas anglams

NEW YORKAS. „Chicago Tribune“ savo straipsnyje gvarsto neseniai laikraštyje „Daily Sketch“ ilipusi pareiškima kad, esą, būtų neprotinga tikėti jog „sovietininkai“ galėtu laimėti kara į Jungtinės Valstybėms nepralejus kraujo. Londoniškiui „Daily Sketch“ laikraščiui primena, kad patys anglai iki šiol maža yra savo kraujo pralieję. Tuo tarpu, kai soviečiai yra išspainioję su vokiečiais į kova gyventi ar mirti, anglai to nėšiuomet nėra patyre. Ne tik dabartinius Anglijos laikymas kariiniu veiksmu atžvilgiu, rašo toliai „Chicago Tribune“, bet ir naskutiniu dveju metu istorija Jungtinės Valstybės verčia šaltai priimti anglių reikalavimus iš Jungtinės Valstybės gyventojo liečiai krauja. Angliai ir Jugoslavija su Graikija yra išėjė į kara, o patys jas gretai aplieido. Angliai Diunkirkene pastatė į negražiai padėti belgus ir prancūzus, kad

patys išgelbėtų savo kaili. Tuo verčia mažesnišias ir silpnėsnišias tautas aukotis, o pačios duoda tik pažadą, kurį jas, stipriosios tautos, niekuomet neištėsi. Yra didelis klausimas, ar anglai, jei jie iš tikrųjų kur nors pradėtų ofensivą, pajėgtu Hitleri nors vienam akimirkniui atitrauktui nuo sovietų fronto.

NEW YORKAS. Publicistas Johnsonas laikraštyje „New York World Telegram“ išvedžioja, esą, neprotinga, iš Jungtinės Valstybės pusės sovietams žadeti, kad jie visako gausia, kol tik jie reikalingi. Jungtinės Valstybės visai neturinčios medžiagos šiemis pažadams išpildyti. Taip pat yra neprotinga reikalauti, kad Jungtinės Valstybės garantuoja sienas Azijoje. Jungtinės Valstybės, baigdamas sako Johnsonas, neturi pakankamai kariuomenės tokiai garantijai išgyvendinti.

NEW YORKAS. Publicistas Johnsonas laikraštyje „New York World Telegram“ rašo, jog pirmiai patys anglai turi vieną karta irodyti, kad jie yra pasiryžę savo, o ne kitų tautų, kraują pralieti.

Vėl smarkiai buvo bombarduota Maskva

BERLIN. Vokiečių laikūnams puolus naktį spalio 15 d. Maskva vėl buvo sudaryta didelė nuostolių mieste esantioms svarbioms kariuomėnų tiuklams. Buvo konstatouti platių sprogdinamuų bombų padarytų sugriovimai. Šiuo smarkiu vokiečių puolimui reikėmė bolševiku atsispėjimo jėgai, kaip DNB iš kompetentingų sluoksninių patiria, matyt iš to faktu, kad Maskvos mieste ir jo srityje yra trys dideli Sovietų Sajungos pramonės ir ginklavimosi centralai, o kai kurų gamybos šakų atžvilgiu ji turi monopolį. Maskvos erdvė

mūžiai. Vokiečių ir italių kareiviams pažymėtoje ginklu brolytėje pasiekė sovietų pozicijas pači, įtaisytais kliūtis pralaužti ir nugalėti gamtos kliūtis, kuriu tarpe kelesta ipiū. Po to vokiečių ir italių kareivių įsibrovė į vietovę ir bolševikus nubloškė toliau. Šis pasiekimas, kaip kompetentinguoje situaciniuose sakoma, turi didesnę reikėmę bei bendrajam žygui, nes per šį geležinkelio mazgą eina keturi svarbių ruožai.

HELSINKIS. X. 16. Oficialiai pranešama, kad suomių kariuomenė užėmė atkakliai sovietų gynamą Porajaervio vietovę rytinėje Karelijoje. Paraajaervis yra svarbi kelių sankryža. Iš čia eina svarbus keliai į vakarus, į Karhumäki,

yra centrinis Sovietų Sajungos geležies ir metalo apdirbimo pramonės punktas. Toliau čia yra svarbiausias krašto ginklavimosi centras. Čia yra vertinges žaliaus, iš kuriu savo kiekiai yra svarbiausiai angliai. Maskvos erdvė duoda 20% visos Sovietų Sajungos pramonės gamybos, o kai kuriose pramonės šakose dar žymiai daugiau. Maskvos erdvė pagamina 25% visų Sovietų Sajungoje gaminamų mašinių. Toliau čia yra 2 keleivinių vagonų fabrikai, o iš viso Sovietų Sajungoje tokinių fabrikų yra tik 3. Maskvos srityje yra 50% optimės pramonės įmonių, 30% sovietinių įėjimų ir, be to, daug tekstilių, odos, drabužių, maisto ir kitokių pramonės įmo-

nų. Iš ginklavimosi pramonės Maskva turi 50% lėktuvų statybos, daug didesnį nuošąmą priešlėktuvinių patrankų, kapsuliu ir artilerijos gamybos municipijos. HELSINKIS. X. 16. Apie kariūnoro pajėgų veiklą Suomijos fronte oficialiai pranešama: Mūsų karinės oro pajėgos vakar vėl daug kartų bombardavo Murmansko geležinkelį. Gerau buvo patakyta į to geležinkelio bėglus ir į geležinkelio įrengimus. Be to, buvo išvestas iš rikiuotės vienas lėktuvas. Per oro kautynes su trimis priešo bombardėliais viršum Svirio vidurupio buvo numušti visi sovietų lėktuvai. Suomiai nuostolių neturėjo. Karėlijos sėsmės kairos ženitinė artilerija numušė du priešo kovos lėktuvus.

Kiek Prancūzijoj buvo aktyviu masonu

PARYŽIUS. Prancūzų tautinės bibliotekos vedėjas Fay, kuriam pavaestas peržiūrėti ir ivertinti konfiskuotą masonų archyvą, pareiškė, kad aktyvių prancūzų masonų skaičius siekė 60.000. Jie buvo pavidalinė paskiromis ložėmis šitokiu būdu: 30.000 masonų Didžiajam Oriente, 15.000 — Prancūzijos dižiojoje ložėje, 3.000 — ložėje žmonių teisėi tirti ir likusieji mažesnės ložės bei teosofinėse draugijo-

se. Prie šių 60.000 masonų, katip Fay pareiškė, tenka pridėti dar 60.000, kurie buvo įstojo į ložę ir vėliau nebemokojo savo nario mokesti, tačiau išakmial nebuvę pareiškė apie savo įstojimą.

MEKSIKOS M. Karo laivyno ministras praneša, kad Jungtinės Valstybės galutinai pripažino Meksikos devynių mylių teritorinių vandenų zona.

kuris kairėj greta manęs sėdi, dar per Kauną važiuojant pastebėjau. Pamačiau, kad mūsų devyniasdešimt ketyrtiosios kameros draugai visi pateko į tą patį autobusą. Labai apsidžiaugiau, nes ir mirti daug malonių sykių su savaisiais. Priešaky manęs autobuso kampe prie ūkio būdelės sėdėjo kun. Antanas P. Aš sėdėjau antruoju prie autobuso išeinančių durų nugara į tekančią saulę. Mane labai erzino šlykštus enkavdistų milinių, prakaito ir brezentinių batų kvapas. O jau jų tie snukiai, snukiai su mėlynomis kepurėmis ir raudonais brylais — baisu žiūrėti, šiurpas krečiai! Kairiau priešaky manęs ant sėdynės sėdėjo B-nas ir Juozas Z-tius. Ant grindų tarp kitų nepažistamų man veidų pamačiau sėdinčius pulkininkus S-ką ir profesorių K. Pačiam autobuso gale greta kapitono J. kairėj pusėj sėdėjo pulkininkas Balys G. Prie jo koju ant grindų sėdėjo vienuose tik naktiniuose baltoose marškinuose, basa, vienplaukė ponija Vandė P-nė. Daugelis ir vyru buvo vienmarškinu, tik su apatinėmis kelnėmis ir basi, nes enkavdistai, išvesdami juos iš kamero, neleido jiem apsirengti ir ką nors pasiimti su savimi. Ponija Vandė, viena būdama tarp daugelio vyru, lyg atsirašydama ju, kad ji vienmarškinė, lygiai su tokia pat malonia liūdnai, bet ramia šypsena veide žiūri ir į savo nelaimės draugus kalinius ir į tuos pačius šlykštius enkavdistus, kurie jai daubar nuogas ant grindų ištiesas kojas brezenišnais batais mindo. Ant grindų sėdint, ypač vienmarškiniai moteriai labai nepatogu, koju nėra kur dėti — reikia jas ištiesi, o tie galvijai nė kiek nesiskaito, kad žmogui skauda — lipa savo batais tiesiog ant koju.

Čunkinge ruošiami planai Japonijai pulti

TOKIO. Pasak Domei, Tokio gauta žinių, kad Čunkinas numato sudaryti anglų — JAV — sovietų karinę tarybą paruošti puolimui prieš Japoniją. Joje turėtu dalyvauoti amerikiečių karinės misijos vadovas generolas Magruderis, keletas briūlų karinių attachés ir vieno sovietų patareių štabo narių. Toliau turėtu būti sudaryta ryšio komisija, vadovaujama generolo Hanghuno, kuri bendradarbiaučia su nauja karine taryba ir Čunkingo vyriausiaja kariuomenės vadovybe.

Donovanas gavęs didelės pinigų sumas agiacijai Pietų Amerikoj

BERLIEN. Antrašte „Rooseveltas pradeda naujus veiksmus prieš Pietų Ameriką“ laikraščio „Berliner Illustrirte Nachtagub“ pateikia neutralų stebėtojų pranešimus iš Vašingtono, pagal kuriuos Rooseveltas aprūpino pulkininką Donovaną nepaprastai didelėmis lėšomis, kuriomis numatom, kad Amerikos žurnalistai, reporterai ir radijo pranešėjai „apdirbinės“ Lotynų Amerikos valstybes. Šio didelio propagandinio aparato kūrima laikraščiai vadina Pietų Amerikos valstybių neprisklausomumo Mūvidaviniu. Tačiau laikraščiai toliai praneša, kad Donovanas, pagal pranešimus iš Vašingtono, lėjė į konfliktą su vyriausybės aparatu, nes užsienių reikalų ministeris Hullis ir vidaus reikalų ministerija taip pat sudarė propagandos aparatą, kurį išlaiko ir kurių vadovauja New Yorko biržos žydų kosios kliukos. Laikraščiai praneša, kad abžiūdžios kliukos dabar varžosi dėl pirmenybės naudoti radio siustuvus ir kitas agitacines priemones.

Surasta nauja planetė

ANKARA. Po dvejus metus trukusiu stebėjimui Istanbulo astronomijos institutas surado naują planetą, kuri pavadinta „Ankaros“ vardu. Laikraščis „Tasviri Efkar“ praneša, kad Berlyno astronomijos institutas patvirtino tai suradiama ir tą planetą įrašė numeriu 1.457.

PRAHA. Dviejų Prahos miesto dalinių gyventojai, pagal valdžios organizacijų įskyrą, turi atiduoti savo radijo aparatus. Šis įskyrmas buvo paskelbtas rytiūm su tuo, kad minėtose Prahos miesto dalyse varoma smarki Reichui nedrauginga veikla ir propaganda, kuri, kaip atrodo, yra paaškinama užsienių radijo stotžių klausymu.

Laikraštininko nuočiai

[Iš bloknoto]

Tūbūt, visados atsiminsiu tą nuotyki ir visados galėsiuos, kad neparašau, kaip sakoma „i laikraščius“. Mat, tada aš pagalėjau vargšo vagišio. Tegu žino žmonės, kad ir laikraštininkai yra riteriai. Vogė tai vogė, bet gal kurios nora aplinkybės vertė. Tačiau valzdas buvo išpūdinėtas.

Apie 17 val. Laisvės alėjoje kiltinė Žmonių būreliai. Lengvai, palai pati šeiliavę prariedėjo dviratis. Lengvai mynė dviračio pedalius apėges saule, juoda galva, jaunas vyras. Tik staiga, be dviaskis atlikė kitas dviratininkas ir čia pat, už puros žingsnių kaip jautis subaubė:

— Ei, stok, stok tuju...

— Kas čia dabar per išdaigos, — klausiu aš, — blegas startas, ar ka...

— Čia ne startas, Tamsta, o vaystė, — atrižia man bliojėjas.

Iš ūkro, juodasis vyras, su antrojo žodžiais, lyg kristė nukrito nuo dviračio. O tas antras, nė kiek nesivairžamas, stipriai nutvėrė už rankovės aukščiau alkūnės ir ištvirtino:

— Aš tau parodysiu dviračius vogti. Vargės vagišas nieko nesakė ir tyliai éjo.

Mes sekėme, kaip tylii riedėjo dviračiai atgal. Tiesa, vienas buvo zoremas, graženis. Tai buvo tas, su kuriuo atvažiavo vargišas vagišas, o tas antras buvo tamsus, aplamdytas, nubraižytas, su kuriuo atliké — bejokės vyras.

Bet, va, kita diena nusipirkau visa išbūt laikraščiu ir užėjau į valgyklę. Ten vienas kitas žodis su pažastamu o vėlau sumokam pinigai ir išskubos... palieka laikraščiai. Bet ant laiptų susigrėbiu:

Aha, atsiprašau, palikau laikraščius. — Ir tuo pat grižtu.

Tačiau mano laikraščiu néra.

— Ar čia néra mano laikraščiu?

— Néra, nematéme.

— Nagi buvo, skaičiau.

— Nagi, matote, néra.

Štai, kada aš pajutau didele skriaučia. Dabar tikrai būčiau parašęs į laikraštį, bet neradau vagišes. Aš ir šiandien tai atsimenu ir negaliu nuriunti dėl skriaučio. Pagalau numero proga, negaliu nutilyti tūkios žalos. Kokia neteisybė, vieni vagišai yra susekamai, kiti — netvylstyta tie, kurie mano, kad laikraštininkai galima apvogti laikraščiai. — Samanykit, jei kurpus vaikšto be hantu, o sluvėjas be žvarko, tai jieems dar skaudžiau. Taip pat ir man...

Aš kartais užinein pas senus knygyninkus, bukinistus. Ne viena gera knygėlė pasitaiko. Ypač myliu lituanistines knygias. Ju dažniausiai ir atplaukia pas senusius knygijus. Jie visi man gerau pažista, o aš juosius. Todėl bet kur būdamas pakisiu ranką, o jei malonai su manim svelkiniu. Vadinas, ranka ranka plaua. Žiūrėjau vieną knygą, tiesa, prancūzų kalba, ir ne iš savo srities, o būtent iš zoologijos, biologijos. Ten eno vete net lietuviškai ranka — trašyta „šklivis“, t. y., ties „estomac“. Tuo būdu knyga pasidare pataisoma. Knygias prasė už ja 5 rb. Aš palikau knygą manydamas:

— Gerai, kita karta man atiduosi ja už 4 rb., juk nieka kitas jos nepirkis, ar ne tiesa? O dabar pažinsiu porą kitų knygelių.

Betgi kita karta knygos nebebuvo. Klausiam senojo knygiaus:

— Sakyk, kas gi pažemė knygą. Juk matei, kad varčiau knygą. Tai

turėjo reikšti, kad pirkšiu. Argi patieko nebešmanai.

— Taip, taip, mačiau, bet maniau, kad nelimi. O pažemė kažkokis nepazistamas žmogus.

Be galu galla pasidare knygos. Ir reikėjo būti tokiam, kad nenupirkčiau. Bet štai aš knygą suradau.

— Taip, tai tu pati, — tariau aš pats sau, — nepabége nuo manę, nes aš tave pažstu. Tu buval ten ir ten ir, štai, tavo viduje yra parašas „šklivis“.

Taip, iš tikro, toks parašas yra, — tarytai prabilo knyga. Aš jau buvau atskleides knygą ties pačiu parašu.

— Kiek nori už knygą, — drąsiai klausiu.

— 7 mk.

— Aš knygą pažystu. Ji buvō ana-

me knygynę.

— Gal būt, gal būt, — atsako jis man.

Aš padedau knygą į galvojų, kas man daryti. Dabar aš manau eiti pasaną bukinistą, kad jis nupirktu ta knygą ir parduotu ją man.

Pro šalį eina gana daži gražuolė.

Stalas, — Štai eina gana daži gražuolė.

Kaž ateina ruduo ir rudens šaltas vėjas gallai verkių ir gukčioja, o lieetus beldžiasi į langus, kai į sielą kartu su vėjo galiai balsu, lietaus graudžiu beldesi ir vakaro šeštūliai jėliaužia nykumas, lūdesys ir. it nūmirtė rankomis, suspaudžia širdį — aš prisimenu vasaros saulėtus laukus, prisimenu tave, kvapias pievas, linksma vėja, aukšines rugiu bangas — ir dingsta tuomet iš širdies šaldantis jausmas, dingsta juodos minytys, o vėtoj jų į puikų, gražų meginį pinasi šviečius, saulėt atsiminimai...

Stalas... Ankstyvas vasaros rytas. Paukščiai svelkina tekancią saulę, vėjas įlanguja rugius ir jie banguoja, lyg aukšinė, užburta, stebuklinga jūra. Aš eliu rasota lanka, eliu prie tos užburtos rugiu jūros. Nuo raso dekoj, lyg eiciu per įkaitusias žarijas. Lengva įstoj... — ir nežinau aš, ar tai paukščiai padangėje, ar mano sielos čiulba, ar saulė danguje šviečia, ar mano siela jos kupina! — Nežinau! — Džugu man! Ir norisi drauge su giedančiais paukščiais sveikiunti saulę, laukus ir p'evas, norisi drauge su vėju skrytai per rugius ir klausytis, klausytis aukštinų varpu žmarėjimo. — Už miškelio iš trobesių kaminų kyla dūmai, g'eda gaūdžiai. Prie kelio, gale lauko — pakrypes, medinis senas kryžius. Prie nuo prie rugiu. I mane linksmai, turtum valko akimis, žūri vosikos, kur-ne-kur sumirga žydrios aguonėles. Ir tokia ramuma, tokas gamtos susizavėjimas perpildo sielą, jog pažiūrėti turtum esanti šventovė, ne-paprastoj, stebuklingoj žventovė. O rugiai kaž-ką šnabžda. Gal malda?

... Vidudienis. Kur nepažvelgsi — visur saulė, saulė ir saulė. Ji perpildo gėles, žole, žerą, o rugiu varpose jų spindi tartum išlydytas, plonais aukštas. Net akims skaudu. Iš pievo karto su kvapnu šlēno kvapu vėjas neša pūvėjus balsus — čia daina, čia juoka. Nuo daigiu plakimo, nuo žiogų įtroskėjimo, nuo būnių užėlio skambia pievos ir lankos. O kiek garsu miške! Kick gyvenimo. Tai daina, giesmė be žodžių. Oras ten, lyg svainiantis gérimas — išeinai apsvalguoja. Apsvalguoja nuo oro, nuo paukščių čiulbėjimo, nuo saulės spinduliu. — Ir staiga — tu! Lengvai, greitai žengnišas pribėgi, juokies — ir tavo plaukuose, akyse žaidžia saulės maži spinduliukai tokie kaičiūs ir šviesūs, kad turū užmerkti. Tu tūc šiandien atvažiavai iš dulkėto, pilko miesto, o jau tavo akyse atispindinti ir rugiangėles, ir rugiu varpos, ir giedras dangus ir laukai. — Tu čia! — Dar kartu užmerktu — gal tai mano mintis apie tave stovi, čia pat, prieš mane?

Bet kada savo karšta, lyg saulė degančia ranga, pašinė maną — aš žinau — tai iš tikro tu! — Ir mes eina, eina, s'auru takeliu per rugiu lauką. Rugiai tveria mus už ranku, įlanguja aukštinėm varpom. — Tai tave sveikina, — sakau. — Girdi,

Siomis dienomis „Pienocentro“ Kauno skyriaus auto sunkvežimio „Mercedes-Benz“ registr. Nr. 401 pameitas važiavimo leidimas. Radus, prašau gražinti į Kauno miesto III pol. nuovadą.

In diesen Tagen ist eine Genehmigung von einem Laufkraftwagen „Mercedes-Benz“ Registernummer 401, welcher der Firma „Pienocentras“ gehört, verloren gegangen.

Wir bitten denjenigen der die Genehmigung gefunden hat sie in das III-te Policeirever abzugeben.

Programas pabaiga.

Štai ja kažkokis sagotas ponas. Iš penono šonu dar kažkokia kita ponai. Gražuolė lyg čiauskė čiauskė:

— Isivaizdinu, isivaizdinu...

Tik man staiga, visai mašinalai, išveržia pataisa, balsai pareiškama:

— Ne isivaizdinu, e isivaizduoju...

Panelė pažvelgia į mane ir tuo atsako:

— Parašykit į laikraščius, kaip jums negėda užkabineti žmones...

— Labai malonus, parašysiu, būtinai parašysiu.

Betgi galvoj, iš kur žino, kad aš laikraštininkas. Tačiau panelė išblaško mano klausima.

— Tamsta laikraštininkas, o laikraštininkams rūpi ir svetimis reikala, juk tiesa, ar ne?

Aš labai džiaugiaus, kad man nesakė grāžuolės ponas. Todėl kad būtu baigtas incidentas, aš manadagiai pakeliama skrybėlė ir tyliai nūdėjau. O dabar, štai, parašau į laikraščius. Tačiau kartoti savo klasodas, arba taisiati nepažistamu žmoniui kalba, aš nebenoriu, nes tektu labiau augo vardo padėti, o ka gero gauti ir blūškiu. Bet, va, parašyt i laikraščius galima ir reikia...

J. Z.S.

Kai ateina ruduo...

Kaž ateina ruduo ir rudens šaltas vėjas gallai verkių ir gukčioja, o lieetus beldžiasi į langus, kai į sielą kartu su vėjo galiai balsu, lietaus graudžiu beldesi ir vakaro šeštūliai jėliaužia nykumas, lūdesys ir. it nūmirtė rankomis, suspaudžia širdį — aš prisimenu vasaros saulėtus laukus, prisimenu tave, kvapias pievas, linksma vėja, aukšines rugiu bangas — ir dingsta tuomet iš širdies šaldantis jausmas, dingsta juodos minytys, o vėtoj jų į puikų, gražų meginį pinasi šviečius, saulėt atsiminimai...

... Tu atrodai lyg išlėtas iš bronzo! Lyg pietų kraštų valdovas! Aš paslapčiomis, iš po nuleistu blakstine, tam žūri į tave... Tu dainuoji ir drąsiai pakeliama skrybėlė ir tyliai nūdėjau. O dabar, štai, parašau į laikraščius. Tačiau kartoti savo klasodas, arba taisiati nepažistamu žmoniui kalba, aš nebenoriu, nes tektu labiau augo vardo padėti, o ka gero gauti ir blūškiu. Bet, va, parašyt i laikraščius galima ir reikia...

Prie kiek laiko prie mano kojų atsidūrė kamuoļas.

— Pas, pas! — urzgė kaimynas,

vilkėjęs tokį pat megztuką. — Greičiau duok čia. Pas!

Nesupratau, ko jis nori. Gal būt, — pas?

— Savo pasā palikau drabužinėje, — atpyliau, galutinai supykęs.

Kai vėl pažvelgiau į kamuoļą, jo prie kojų nebebuvo. Kažkas išsvetimų buvo įtėjus į vartus ir kai...

— Neturim tau reikiamo dydžio, — taré kapitonas. — Gali žaisti ir savo lakiruotais pusbačiais.

Atsistojau su kelias kitais žaidžiantis prievidinėmis išlėtėmis.

— O kur batai? — paklausiau.

— Neturim tau reikiamo dydžio, — taré kapitonas. — Gali žaisti ir savo lakiruotais pusbačiais.

— Pas! — urzgė kaimynas,

vilkėjęs tokį pat megztuką. — Greičiau duok čia. Pas!

Nesupratau, ko jis nori. Gal būt, — pas?

— Savo pasā palikau drabužinėje, — atpyliau, galutinai supykęs.

Kai vėl pažvelgiau į kamuoļą, jo prie kojų nebebuvo. Kažkas išsvetimų buvo įtėjus į vartus ir kai...

— Neturim tau reikiamo dydžio, — taré kapitonas. — Gali žaisti ir savo lakiruotais pusbačiais.

— Pas! — urzgė kaimynas,

vilkėjęs tokį pat megztuką. — Greičiau duok čia. Pas!

Nesupratau, ko jis nori. Gal būt, — pas?

— Savo pasā palikau drabužinėje, — atpyliau, galutinai supykęs.

Kai vėl pažvelgiau į kamuoļą, jo prie kojų nebebuvo. Kažkas išsvetimų buvo įtėjus į vartus ir kai...

— Neturim tau reikiamo dydžio, — taré kapitonas. — Gali žaisti ir savo lakiruotais pusbačiais.

— Pas! — urzgė kaimynas,

vilkėjęs tokį pat megztuką. — Greičiau duok čia. Pas!

Nesupratau, ko jis nori. Gal būt, — pas?

— Savo pasā palikau drabužinėje, — atpyliau, galutinai supykęs.

Kai vėl pažvelgiau į kamuoļą, jo prie kojų nebebuvo. Kažkas išsvetimų buvo įtėjus į vartus ir kai...

— Neturim tau reikiamo dydžio, — taré kapitonas. — Gali žaisti ir savo lakiruotais pusbačiais.

— Pas! — urzgė kaimynas,

vilkėjęs tokį pat megztuką. — Greičiau duok čia. Pas!

Nesupratau, ko jis nori. Gal būt, — pas?

